

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I ENERGETIKE

10000 Zagreb, Radnička cesta 80
Tel: 01/ 3717 111 fax: 01/ 3717 149

Uprava za zaštitu prirode
KLASA: UP/I 612-07/20-60/25
URBROJ: 517-05-2-2-20-4
Zagreb, 11. svibnja 2020.

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Uprava za zaštitu prirode, temeljem članka 30. stavka 5. vezano za članak 29. stavak 1. Zakona o zaštiti prirode („Narodne novine“, br. 80/13, 15/18, 14/19 i 127/19), a povodom zahtjeva nositelja zahvata Hrvatske vode, Ulica grada Vukovara 220, HR-10000 Zagreb, zastupanog putem opunomoćenika Elektroprojekt d.d., A. von Humboldta 4, HR-10000 Zagreb, za Prethodnu ocjenu prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu „Akumulacija Kamensko“, na području Požeško-slavonske županije, nakon provedenog postupka, donosi

RJEŠENJE

- I. Za planirani zahvat „Akumulacija Kamensko“, nositelja zahvata Hrvatske vode, Ulica grada Vukovara 220, HR-10000 Zagreb, ne može se isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže te je obvezna provedba Glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu.
- II. Ovo Rješenje objavljuje se na internetskim stranicama Ministarstva zaštite okoliša i energetike.
- III. Ovo Rješenje izdaje se na rok od četiri godine.

Obrazloženje

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike (u daljnjem tekstu Ministarstvo), Uprava za zaštitu prirode, zaprimilo je 27. travnja 2020. godine zahtjev nositelja zahvata Hrvatske vode, Ulica grada Vukovara 220, HR-10000 Zagreb, zastupljenog putem opunomoćenika Elektroprojekt d.d., A. von Humboldta 4, HR-10000 Zagreb, za provedbu postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu za izgradnju akumulacije Kamensko na području katastarskih općina Vranić, Orljavac, Mijači i Sažije u Požeško-slavonskoj županiji. U zahtjevu su sukladno odredbama članka 30. stavka 2. Zakona o zaštiti prirode navedeni svi podatci o nositelju zahvata te je priložena Studija – projekt više struka, oznake Y1-S44.00.01-GO1.0, ZOP: S44, mapa 1 od 1, izrađivača Elektroprojekt d.d. travanj 2020. godine.

Dopisom (KLASA: UP/I 612-07/20-60/25, URBROJ: 517-05-2-2-20-2) od 28. travnja 2020. godine zatraženo je prethodno mišljenje Zavoda za zaštitu okoliša i prirode (dalje u tekstu Zavod). Prethodno mišljenje zaprimljeno je 5. svibnja 2020. godine (KLASA: 612-07/20-38/425, URBROJ: 517-20-2 od 5. svibnja 2020.) u kojem se navodi da se Prethodnom ocjenom ne može isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže te da je potrebno provesti Glavnu ocjenu.

U provedbi postupka ovo Ministarstvo razmotrilo je predmetni zahtjev, priloženu dokumentaciju, podatke o ekološkoj mreži (područja ekološke mreže, ciljne vrste i stanišne tipove) i prethodno mišljenje Zavoda te je utvrdilo sljedeće.

Zahvatom je planirana izgradnja akumulacije Kamensko u Požeško-slavonskoj županiji, u Općini Brestovac, na području katastarskih općina Orljavac, Vranić, Mijači i Sažije. U sklopu akumulacije Kamensko planiraju se izvesti sljedeće građevine: akumulacija čije su granice definirane poplavnom linijom koja se u prostoru akumulacije formira kod nailaska vodnog vala 1000 godišnjeg povratnog perioda na razinu radnog vodostaja koji iznosi 238,5 m n.m.; brana Kamensko; evakuacijske građevine na brani; koridori cesta koje čine nove dionice državnih cesta D38 i D69, a koje se formiraju zbog poplavlivanja postojećih dionica državnih cesta. Akumulacija Kamensko ostvaruje se izgradnjom nasute brane s osnovnim funkcionalnim objektima na vodotoku Orjava, 1,7 km sjeverno od naselja Orljavac. Kod maksimalnog radnog vodostaja (238,5 m n.m.) površina akumulacije je oko 114 ha i volumen oko 11.350.000 m³, a kod vodostaja na razini kote krune preljeva (243,5 m n.m.) površina akumulacije je oko 150 ha i volumen oko 17.750.000 m³. Akumulacija se sastoji od većeg kraka koji se proteže uzduž vodotoka Orjave, duljine oko 3,3 km i prosječne širine oko 350 m te od manjeg kraka koji se proteže uzduž vodotoka Brzaje, a prosječne je širine oko 240 m i duljine oko 1,4 km. Radi osiguranja funkcioniranja akumulacije, na prostoru akumulacije predviđa se izvršiti sječa šume. Nalazišta materijala planirana su u dolini vodotoka Orjave na području akumulacije (primjerice za izgradnju brane). Izgradnjom brane i ostvarivanjem akumulacije bit će onemogućeno prometovanje dionicom državne ceste D38 (Pakrac (D5) – Požega – Pleternica – Đakovo (D7)), od naselja Vranić do naselja Mijači i dionicom državne ceste D69 (Slatina (D34) – Čeralije – Voćin – Zvečevo – Kamenska (D38)), između naselja Kamenska i naselja Novo Zvečevo. Kako bi se i nakon izgradnje brane te ostvarivanja akumulacije osiguralo daljnje nesmetano prometovanje navedenim državnim cestama D38 i D69, trase prekinutih dionica predviđeno je izmjestiti uz sjeveroistočni rub buduće akumulacije (D38) uz postavljanje dijela trase po kruni buduće brane Kamensko. Za državnu cestu D38 u razmatranju su dvije varijante. U varijanti 1 se spoj nove dionice državne ceste D38 s novom dionicom državne ceste D69 planira izvesti mostom duljine oko 330 m preko kraka akumulacije pri čemu bi bilo potrebno izvesti oko 6,0 km novih državnih cesta. U varijanti 2 se spoj nove dionice državne ceste D38 s novom dionicom državne ceste D69 planira izvesti nešto sjevernije u odnosu na varijantu 1, kako bi se izbjegla velika duljina mosta koju je potrebno izvesti za prijelaz ceste preko vodotoka Brzaje. U ovoj varijanti potrebno je izvesti oko 6,9 km novih državnih cesta.

Prema Uredbi o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj 80/19) zahvat se nalazi unutar područja ekološke mreže, unutar Područja očuvanja značajnog za vrste i stanišne tipove (POVS) „HR2001286 Orljavac“. Nizvodno od lokacije zahvata, na udaljenosti od oko 3 km, nalazi se POVS „HR2001329 Potoci oko Papuka“, dok se još nizvodnije (na udaljenosti od oko 20 km) nalazi Vjerojatno područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (vPOVS) „HR2001509 Donji Emovci“.

Dio akumulacije i brana, sukladno dostavljenoj dokumentaciji, zauzet će oko 45,7 ha područja ekološke mreže POVS „HR2001286 Orljavac“. Na predmetnom obuhvatu se trenutno, prema Karti prirodnih i poluprirodnih ne-šumskih kopnenih i slatkovodnih staništa Republike Hrvatske (2016.), nalaze stanišni tipovi I.2.1. *Mozaici kultiviranih površina*, E. *Šume* i I.1.8. *Zapuštene poljoprivredne površine* te mozaici stanišnih tipova A.2.3./E. *Stalni vodotoci/Šume* i I.2.1./C.2.3.2./I.1.6. *Mozaici kultiviranih površina/Mezofilne livade košanice Srednje Europe/Korovi srednje Europe*. Vezano za utjecaj provedbe zahvata na ciljeve očuvanja POVS „HR2001286 Orljavac“, unutar predmetnog obuhvata od oko 45,7 ha nalazi se oko 2,5 ha zone pogodnih staništa za ciljne vrste vatreni plavac (*Lycaena dispar*) i močvarna riđa (*Euphydrys aurinia*) te oko 25 ha pogodnih staništa za ciljnu vrstu danja medonjica (*Euplagia quadripunctaria**). Sukladno navedenom, razmatrajući trenutne ukupne površine pogodnih staništa za navedene ciljne vrste, doći će do gubitka oko 7,35 % pogodnih staništa za ciljne vrste vatreni plavac (*Lycaena dispar*) i močvarna riđa (*Euphydrys aurinia*) te gubitka oko 12,89 % pogodnih staništa za ciljnu vrstu danja medonjica (*Euplagia quadripunctaria**). Također, povećanju utjecaja na navedene ciljne vrste će pogodovati i izgradnja privremene dionice ceste, nizvodno od planirane brane u duljini od oko 1,1 km, koja je planirana kroz predmetno područje ekološke mreže, odnosno staništa pogodna za ciljne vrste POVS „HR2001286 Orljavac“, a čijoj

izgradnji se pristupa s ciljem osiguravanja prometovanja za vrijeme izgradnje brane. Zaključno, s obzirom na to da će provedbom predmetnog zahvata doći do značajnih gubitaka pogodnih staništa za ciljne vrste POVS „HR2001286 Orljavac”, Prethodnom ocjenom zahvata ne može se isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja na cjelovitost i ciljeve očuvanja predmetnog područja ekološke mreže. Osim direktnog gubitka kopnenih staništa pogodnih za ciljne vrste POVS „HR2001286 Orljavac”, stvaranjem akumulacije uslijed izgradnje brane mogući su i negativni utjecaji nizvodno od lokacije zahvata. Iako su predmetni radovi planirani na način da se ne prekine kontinuitet toka vodotoka (da se tehnološkim rješenjima omogući longitudinalno kretanje vodenih organizama, ponajprije jedinki ihtiofaune) te da se osigura ekološki minimum nizvodno, moguć je negativan utjecaj na ciljeve očuvanja POVS „HR2001329 Potoci oko Papuka”, područja ekološke mreže smještenog nizvodno od lokacije zahvata. Sukladno stručnim smjernicama za male hidroelektrane, koje obuhvaćaju i problematiku akumulacija, izrađenih u okviru „Twinning Light” projekta EU HR/2011/IB/EN/02 TWL „Jačanje stručnih znanja i tehničkih kapaciteta svih relevantnih ustanova za Ocjenu prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu (OPEM)”, izgradnjom brana i formiranjem akumulacija dolazi do promjena hidrološkog režima vodotoka te do izmijenjenih životnih uvjeta u odnosu na prvobitne, što dovodi do mnogih značajnih utjecaja od kojih neke navodimo u nastavku. Općenito, brane sprečavaju kontinuitet životnog prostora za vrste, a posebice za ciljne vrste riba uzduž riječnog toka. Onemogućavaju njihove migracije, izmjenu pojedinih dijelova toka te time sprečavaju njihovo razmnožavanje. Također, akumulacije, tj. brane utječu i na promjenu temperature vode u riječnom toku nizvodno od brane, što zajedno s drugim promjenama može dovesti do potencijalnog smanjenja bioraznolikosti nizvodno (reproduktivni ciklusi mnogih vrsta ovise o temperaturi vode, utjecaj na mriješćenje riba i preživljavanje ribljih jajašaca). Nadalje, brana mijenja režim pronosa sedimenta u rijeci, zaustavlja ga, a time se narušava ravnoteža izmjene erozije i sedimentacije koja postoji u prirodnim dijelovima toka. Smanjeni protok sedimenta nizvodno od brane može djelovati na staništa riba, kao i ostale skupine životinja i biljaka. Nadalje, smanjeni protok nanosa za posljedicu ima produbljivanje riječnog korita (voda bez sedimenta ima veliku erozivnu snagu te posljedično dovodi do erozije riječnog korita i obala nizvodno), što dugoročno može utjecati na razinu podzemne vode. Snižavanje razine podzemne vode nizvodno od brane ima negativan utjecaj na staništa, ponajviše na riparijsku i vodenu vegetaciju, a time dovodi do moguće fragmentacije i/ili gubitka ciljnih stanišnih tipova. S obzirom na sve navedeno te s obzirom na trenutno poznate dostupne informacije o predmetnom zahvatu (primjerice u dostavljenoj dokumentaciji nije pojašnjeno kojim tehničkim rješenjem se planira omogućiti longitudinalno kretanje jedinki ihtiofaune) i njegovom utjecaju, nije moguće isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja navedenog područja ekološke mreže nizvodno od zahvata, odnosno na ciljne vrste POVS „HR2001329 Potoci oko Papuka”: potočna mrena (*Barbus balcanicus*), potočni rak (*Austropotamobius torrentium**) i obična lisanka (*Unio crassus*) jer su ribe i beskralježnjaci vrlo osjetljivi na promijenjene uvjete te degradaciju staništa.

Zaključno, s obzirom na sve navedeno, Prethodnom ocjenom ne može se isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja na cjelovitost i ciljeve očuvanja područja ekološke mreže POVS „HR2001286 Orljavac” i POVS „HR2001329 Potoci oko Papuka” te je potrebno provesti Glavnu ocjenu.

Napominjemo da je za potrebe utvrđivanja značajnosti utjecaja u Glavnoj ocjeni, ukoliko ne postoje odgovarajući stručni i znanstveni podatci, za pojedine ciljne vrste/stanišne tipove potrebno provesti istraživanja koja za pojedine skupine, kao što su ptice i sisavci trebaju trajati minimalno jednu godinu, odnosno sve sezonske/cijeli godišnji ciklus za druge skupine minimalno period njihove aktivnosti (primjerice vodozemce, gmazove, beskralježnjake), za ribe minimalno period mriješta, za biljne vrste i stanišne tipove cijelu vegetacijsku sezonu te odgovarajuće vremenske okvire za druge skupine/vrste, ovisno o njihovoj ekologiji. Broj dana istraživanja potrebno je prilagoditi veličini zahvata te strukturi (zahtjevnosti) područja istraživanja. Osim provedbe novih istraživanja ili ustupanja postojećih recentnih podataka o ciljnim vrstama i stanišnim tipovima područja ekološke mreže, stručnjak treba interpretirati prikupljene podatke i dati svoje mišljenje o značajnosti utjecaja predmetnog zahvata te predložiti odgovarajuće mjere ublažavanja ukoliko postoje. Kroz Glavnu ocjenu potrebno je sagledati utjecaje na gubitak svih staništa povoljnih za ciljne vrste te kumulativni utjecaj planiranog zahvata s drugim planiranim (odobrenim) i izvedenim zahvatima.

Slijedom iznijetog, u provedenom postupku Prethodne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu, analizom mogućih značajnih negativnih utjecaja navedenog zahvata na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, ocijenjeno je da se za planirani zahvat zbog obuhvata u prostoru i moguće fragmentacije staništa ne može isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže te je stoga riješeno kao u izreci. Sukladno navedenom za planirani zahvat obvezna je provedba postupka Glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu.

U skladu s odredbom članka 27. stavka 2. Zakona o zaštiti prirode, za zahvate za koje je posebnim propisom kojim se uređuje zaštita okoliša određena obveza procjene utjecaja na okoliš, Prethodna ocjena obavlja se prije pokretanja postupka procjene utjecaja zahvata na okoliš.

Člankom 29. stavkom 1. Zakona o zaštiti prirode propisano je da Ministarstvo provodi Prethodnu ocjenu za zahvate za koje središnje tijelo državne uprave nadležno za zaštitu okoliša provodi postupak procjene utjecaja na okoliš ili postupak ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš prema posebnom propisu kojim se uređuje zaštita okoliša i za zahvate čiji se obuhvat nalazi na području dvije ili više jedinica područne (regionalne) samouprave i/ili Grada Zagreba.

Prema članku 30. stavku 5. Zakona o zaštiti prirode ako nadležno tijelo ne može isključiti mogućnost značajnih negativnih utjecaja zahvata na ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže, donosi rješenje da je za zahvat obvezna provedba Glavne ocjene.

Prema članku 43. stavku 1. Zakona o zaštiti prirode ovo Rješenje izdaje se na rok od četiri godine.

U skladu s odredbama članka 44. stavka 2. Zakona o zaštiti prirode ovo Rješenje dostavlja se inspekciji zaštite prirode.

Također, ovo Rješenje objavljuje se na internetskoj stranici Ministarstva, a u skladu s odredbama članka 44. stavka 3. Zakona o zaštiti prirode.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Ovo je rješenje izvršno u upravnom postupku te se protiv njega ne može izjaviti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred upravnim sudom na području kojeg tužitelj ima prebivalište, odnosno sjedište. Upravni spor pokreće se tužbom koja se podnosi u roku od 30 dana od dana dostave ovog rješenja. Tužba se predaje nadležnom upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom, odnosno dostavlja elektronički.

DOSTAVITI:

1. Hrvatske vode, Ulica grada Vukovara 220, HR-10000 Zagreb (R s povratnicom);
2. Elektroprojekt d.d., A. von Humboldta 4, HR-10000 Zagreb (R s povratnicom);
3. Državni inspektorat, Inspekcija zaštite prirode, Šubićeva 29, HR-10000 Zagreb (elektroničkom poštom: pisarnica.dirh@dirh.hr);
4. U spis predmeta, ovdje;